

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนะของผู้ต้องขังป่วยต่อระบบงานสังคมสงเคราะห์ ในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนะของผู้ต้องขังป่วยที่มีต่อระบบงานสังคมสงเคราะห์ ในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีต่อความสัมพันธ์ต่อทัศนะของผู้ต้องขังป่วย ในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์กับระบบงานสังคมสงเคราะห์ในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ และเพื่อแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม และนำมาพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และมีการทดสอบแบบสอบถามโดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.891 ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ กลุ่มประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ต้องขังป่วยทางกายในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ที่มีสติสัมปชัญญะสามารถให้ข้อมูลได้มีจำนวน 137 คน และสามารถเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามได้ทั้งหมด 137 คนจึงทำให้ได้แบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 137 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์สถิติ โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC คำนวณและวิเคราะห์สถิติ ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยสรุปผลการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชากร
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนะของผู้ต้องขังป่วยต่อระบบงานสังคมสงเคราะห์ในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์
3. ทัศนะของผู้ต้องขังป่วยต่อระบบงานสังคมสงเคราะห์ ในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์
4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรในการศึกษาเป็นกลุ่มผู้ต้องขังป่วยทางกาย ที่เข้ารับการรักษาในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ และเป็นผู้ที่มีสติสัมปชัญญะสามารถให้ข้อมูลได้มีจำนวน 137 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 77.4 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 22.6 ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.8 รองลงมาอายุระหว่าง 31-30 ปี ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตภาคกลางและกรุงเทพมหานครมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 30.65 รองลงมาอยู่ในเขตภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 13.6 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 83.2 รองลงมานับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 8.8 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมาชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.5 ส่วนใหญ่สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 20.4 อาชีพเดิมก่อนต้องโทษ ส่วนใหญ่เคยประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 61.3 รองลงมาประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 16.2 รายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5,001 บาท ถึง 7,000 บาท ต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 21.2 รองลงมามีรายได้เฉลี่ย 7,001 บาท ถึง 9,000 บาท ต่อเดือน ประเภทของความผิด ส่วนใหญ่กระทำผิดในคดีผิด พ.ร.บ.ยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 56.9 รองลงมา กระทำผิดในประเภทความผิดต่อทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 21.2 จำนวนครั้งที่เคยต้องโทษพบว่า ส่วนใหญ่ต้องโทษครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 66.4 รองลงมาเคยต้องโทษเป็นครั้งที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 18.2 ชั้นของผู้ต้องขังพบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมาชั้นกลาง คิดเป็นร้อยละ 22.6ระยะเวลากำหนดโทษจำคุกพบว่า ส่วนใหญ่มีระยะเวลากำหนดโทษจำคุกเฉลี่ย 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.6 รองลงมาเฉลี่ย 11-12 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.8ระยะเวลาที่ผู้ต้องขังถูกจำคุกมาแล้วพบว่า ส่วนใหญ่ถูกจำคุกมาแล้วเฉลี่ย น้อยกว่า 5 ปีคิดเป็นร้อยละ 58.4 รองลงมาเฉลี่ย 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.9 ประวัติการเจ็บป่วยของผู้ต้องขังก่อนต้องโทษพบว่า ส่วนใหญ่ป่วยด้วยโรคทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 55.5 รองลงมาโรคติดเชื้อเอดส์ วัณโรค คิดเป็นร้อยละ 19.0 ประวัติการเข้ารับการรักษาก่อนต้องโทษตามประเภทของโรงพยาบาลพบว่า ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาสถานที่อื่นเช่น วัด บ้าน ไม่ได้รับการรักษา คิดเป็นร้อยละ 24.8 ผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยและเข้ารับการรักษาที่ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ส่วนใหญ่เจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อเอดส์ วัณโรค คิดเป็นร้อยละ 30.7 รองลงมาโรคทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 29.2 พบว่าส่วนใหญ่ตอบว่า จำนวนนักสังคมสงเคราะห์เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 74.5 รองลงมาคือไม่เพียงพอคิดเป็นร้อยละ 25.5 จำนวน

เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการด้านอื่น ๆ มีจำนวนเพียงพอในการให้บริการกับผู้ต้องขัง ในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ พบว่าส่วนใหญ่จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 68.6 รองลงมาคือไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 31.4 ความคล้ายคลึงกันของสถานที่บริเวณภายในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์กับโรงพยาบาลภายนอก พบว่าส่วนใหญ่ ตอบว่ามีความคล้ายคลึงกัน คิดเป็นร้อยละ 67.2 รองลงมา มีลักษณะแตกต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 32.8 การให้บริการด้านการรักษาพยาบาลของทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์พบว่า ส่วนใหญ่ตอบว่าอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 48.9 รองลงมาตอบว่าดีมาก คิดเป็นร้อยละ 34.3

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติของผู้ต้องขังป่วยต่อระบบงานสังคมสงเคราะห์

ในสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ มีดังนี้

1) ด้านประสบการณ์การขอรับบริการด้านสังคมสงเคราะห์ในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของงานสังคมสงเคราะห์ที่นักสังคมสงเคราะห์ได้จัดขึ้นและรู้จักงานสังคมสงเคราะห์ก่อนที่จะเข้ารับการรักษาในทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ แสดงให้เห็นว่านักสังคมสงเคราะห์มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและได้นำเอากระบวนการทางสังคมสงเคราะห์มาปรับประยุกต์ใช้กับผู้ต้องขังป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ด้านความถี่ในการขอรับการสงเคราะห์ส่วนใหญ่มีความคุ้นเคยกับนักสังคมสงเคราะห์เป็นอย่างดี เมื่อมีปัญหาความเดือดร้อนจะนึกถึงนักสังคมสงเคราะห์ก่อนเจ้าหน้าที่อื่นในทัณฑสถาน และเคยได้รับบริการด้านสังคมสงเคราะห์ในทัณฑสถานโรงพยาบาลมากกว่าหนึ่งครั้งเนื่องจากนักสังคมสงเคราะห์มีการปฏิบัติงานที่กระจายอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ตามหลักและวิธีการสังคมสงเคราะห์

3) ด้านปัญหาความต้องการ การขอรับบริการด้านสังคมสงเคราะห์จากนักสังคมสงเคราะห์โดยส่วนใหญ่เมื่อมีปัญหา นักสังคมสงเคราะห์จะให้คำแนะนำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ นักสังคมสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อกับญาติให้กับผู้ต้องขังป่วย จัดหาทรัพยากรภายนอกเข้ามาสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ต้องขัง มีการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมให้กับผู้ต้องขังทุกคนแสดงให้เห็นว่านักสังคมสงเคราะห์มีปรัชญาและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานตามหลักการและกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์อย่างเหมาะสม สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของงานสังคมสงเคราะห์

4) ด้านรูปแบบบริการที่ได้รับจากงานสังคมสงเคราะห์ ส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจ ในรูปแบบของงานสังคมสงเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งช่วยเหลือผู้ต้องขังให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามอัตภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักสังคมสงเคราะห์ในทัณฑสถาน มีการประชาสัมพันธ์ งานสังคมสงเคราะห์ให้ผู้ต้องขังทราบอย่างกระจายทั่วถึง เป็นการทำงานในเชิงรุกทั้งในระดับมหภาค และจุลภาค โดยรูปแบบของงานสังคมสงเคราะห์มีเพียงพอกับความต้องการของผู้ต้องขังทุกประเภท ทุกเพศ ทุกวัย เช่นผู้ต้องขังสูงอายุ พิการ หญิงตั้งครรภ์ ผู้ต้องขังไม่มีญาติเยี่ยม ผู้ต้องขังป่วยจิต ป่วยกาย เป็นต้น ซึ่งการให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาความเดือดร้อนเป็นงานสังคมสงเคราะห์ อย่างหนึ่ง และงานสังคมสงเคราะห์ไม่ใช่เป็นการช่วยเหลือด้วยเงินหรือสิ่งของต่าง ๆ เท่านั้น การให้ คำปรึกษาแนะนำก็เป็นส่วนหนึ่งของการให้ความช่วยเหลือทางสังคมสงเคราะห์ด้วย ซึ่งงานสังคม สงเคราะห์มีรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เนื่องจากการทำงานกับมนุษย์เพื่อให้เขาสามารถฟื้นฟู พัฒนาศักยภาพของตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่กระทำผิดซ้ำ ซึ่ง การดำเนินงานดังกล่าวไม่มีรูปแบบวิธีการที่ตายตัวแน่นอน โดยต้องมีการปรับประยุกต์ใช้ทฤษฎี แนวคิด วิธีการต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับมูลเหตุหรือปัจจัยภูมิหลังของแต่ละ บุคคล และคนแต่ละคนก็มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ที่ไม่เหมือนกัน แต่เมื่อผู้ต้องขังป่วยมี ปัญหา ความเดือดร้อนก็สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้โดยอาศัยวิธีการทางสังคมสงเคราะห์ ซึ่งทำ ให้ผู้ต้องขังคลายความทุกข์ได้ แก้ไขปัญหาทางจิตได้ เมื่อมีความเครียดทุกข์ร้อนใจ ดังนั้นผู้ต้องขัง จึงยอมรับว่างานสังคมสงเคราะห์ มีส่วนช่วยแก้ไขฟื้นฟูและพัฒนาผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมือง ดี โดยนักสังคมสงเคราะห์ในทัณฑสถานมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญคือ การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และ พัฒนาผู้ต้องขัง จัดให้มีดนตรี กีฬา การออกกำลังกาย ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งของงานสังคมสงเคราะห์ ด้วย

3. ทักษะของผู้ต้องขังป่วยต่อระบบงานสังคมสงเคราะห์ ในทัณฑสถานโรงพยาบาล ราชทัณฑ์ ทั้ง 4 ด้าน

พบว่า

1) ด้านผู้ให้บริการ คือนักสังคมสงเคราะห์ในทัณฑสถานส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพอย่างดี เป็นผู้ที่มีความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง และทันเหตุการณ์ อยู่เสมอ มีการพูดจาสุภาพ อ่อนโยน โดยไม่ใช้ความรุนแรง มีการวางตัวเหมาะสม มีความเชื่อมั่น ในตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดี โดยนักสังคมสงเคราะห์สามารถช่วยเหลือผู้ต้องขังป่วย ในการ แก้ไขปัญหาได้ และเมื่อผู้ต้องขังมีปัญหาหรือความลำบากจะเล่าให้นักสังคมสงเคราะห์ฟัง

เพราะ นักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้มีน้ำใจ เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ผู้ต้องขังป่วยจึงมีความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์

2) ด้านระบบการให้บริการ (ขั้นตอนการให้บริการ หลักการ วิธีการบริการ ระยะเวลา การให้บริการ) เมื่อผู้ต้องขังป่วยมีปัญหา นักสังคมสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี นักสังคมสงเคราะห์ได้เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือ รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของผู้ต้องขังป่วยเสมอ ผู้ต้องขังได้รับการชี้แจงจากนักสังคมสงเคราะห์ในเรื่องสิทธิและบริการต่าง ๆ ผู้ต้องขังป่วยได้รับความช่วยเหลือจากนักสังคมสงเคราะห์อย่างสะดวกรวดเร็ว นักสังคมสงเคราะห์มีความรับผิดชอบในการทำการกลุ่มบำบัดและการให้บริการเป็นอย่างดี

3) ด้านสถานที่ในการให้บริการ ทัศนสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ จัดให้มีห้องหรือสถานที่เฉพาะ เพื่อการสัมภาษณ์ให้การปรึกษาแนะนำผู้ต้องขังป่วย สถานที่ปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์มีความเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและในทัศนสถานจัดให้มีสถานที่หรืออำนาจความสะดวกให้ผู้ต้องขังสามารถติดต่อกับนักสังคมสงเคราะห์ได้หลายทาง เช่นติดต่อทางตู้แดงเพื่อให้ผู้ต้องขังยื่นคำร้องหรือติดต่อผ่านฝ่ายควบคุมและติดต่อกับนักสังคมสงเคราะห์โดยตรง

4) ด้านภาพรวมของการให้บริการงานสังคมสงเคราะห์ในทัศนสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ผู้ต้องขังป่วยเห็นด้วย ว่านักสังคมสงเคราะห์ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือได้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริงเมื่อดำเนินการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ต้องขังแล้ว ไม่แน่ใจว่านักสังคมสงเคราะห์จะหยุดการให้ความช่วยเหลือทันทีหรือไม่ และไม่ได้ติดต่อสัมพันธ์กับผู้ต้องขังอีก แต่จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักสังคมสงเคราะห์พบว่า นักสังคมสงเคราะห์ได้มีการติดตามสอบถามผลการให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ แต่ผู้ต้องขังอาจจะไม่ทราบ เพราะไม่ได้มีการแจ้งอย่างเป็นทางการที่ชัดเจน ผู้ต้องขังป่วยมีความประทับใจกับการบริการให้ความช่วยเหลือดูแลของนักสังคมสงเคราะห์ในทัศนสถาน ผู้ต้องขังได้นำเอาความรู้ที่ได้รับจากการอบรมของทัศนสถานไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติตน การสังคมสงเคราะห์ช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวอยู่ในทัศนสถานได้ด้วยความสะดวกสบายใจ งานสังคมสงเคราะห์ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกว่ามีโอกาสและไม่ทอดทิ้งผู้กระทำผิด รูปแบบของงานสังคมสงเคราะห์ในทัศนสถานมีเพียงพอกับความต้องการของผู้ต้องขัง และทัศนสถานมีการประชาสัมพันธ์ที่กระจายอย่างทั่วถึงในเรื่องการบริการและการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ต้องขัง

4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ ในทัศนสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ปัญหาอุปสรรค

- 1) การให้บริการหรือการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ต้องขังป่วยมักไม่ทันเหตุการณ์ เนื่องจากระบบราชการมักมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน มีการนำเสนอตามลำดับสายบังคับบัญชา มีข้อจำกัดด้านเวลา
- 2) การปฏิบัติงานมีหลายขั้นตอน ทำให้มีความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน
- 3) ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาที่ต่างจังหวัดซึ่งใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ เช่น บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวคนพิการ บัตรประกันสุขภาพ หรือเอกสารอื่น ๆ ที่ทางราชการออกให้
- 4) ผู้ต้องขังบางคนรู้สึกอายหรือไม่กล้าติดต่อขอรับการช่วยเหลือ
- 5) ผู้ต้องขังบางคนยังไม่ทราบว่าเจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ได้มีการติดตามผลการให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่องหรือไม่ อย่างไร

ข้อเสนอแนะสำหรับนักสังคมสงเคราะห์

- 1) นักสังคมสงเคราะห์ควรมีการแสวงหาองค์ความรู้ ทักษะ เทคนิคใหม่ ๆ ที่ทันสมัย อยู่เสมอ เพื่อนำมาพัฒนาการดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์ ให้ทันต่อสภาพปัญหาของผู้รับบริการที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม
- 2) นักสังคมสงเคราะห์ ควรมีการปรับลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ บางขั้นตอนที่ไม่สำคัญจำเป็นลง และจัดระบบกระบวนการทำงานให้มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น โดยมีการจัดทำแผนผังกำหนดกรอบกระบวนการทำงานและขั้นตอนการให้บริการไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ต้องขังป่วยสามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย และมีความสะดวก รวดเร็วมากยิ่งขึ้น
- 3) นักสังคมสงเคราะห์ ควรมีการจัดทำข้อมูลเอกสาร บอร์ด นิทรรศการ หรืออื่น ๆ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ผู้ต้องขังได้ทราบ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจนเป็นแนวทางเดียวกัน
- 4) นักสังคมสงเคราะห์ ควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างทัศนคติของผู้ต้องขังให้เกิดความไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการหรือผู้อื่น และเพื่อให้เกิดความผ่อนคลาย ลดความตึงเครียด เสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้บริการ และใช้บริการ ซึ่งจะ

ส่งผลให้ผู้ต้องขังป่วยมีความกล้าแสดงออกหรือกล้าเปิดเผยข้อเท็จจริงในการติดต่อขอรับการสงเคราะห์

ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กร

1) องค์กรควรส่งเสริม สนับสนุน ให้นักสังคมสงเคราะห์มีการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ เทคนิค ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อนำมาพัฒนา ระบบการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ในเรือนจำ/ทัณฑสถานให้เป็นมาตรฐาน ทันต่อสภาพปัญหาของผู้รับบริการ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม

2) องค์กรควรมีจัดสรรเงินงบประมาณในการดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์ให้เพียงพอในทุกเรือนจำ/ทัณฑสถาน เพื่อเป็นการส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกเรือนจำ/ทัณฑสถาน

3) องค์กรควรจัดสรรตำแหน่งนักสังคมสงเคราะห์ในเรือนจำ/ทัณฑสถานให้ครบทุกแห่งทั่วประเทศเพื่อสามารถให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขังได้อย่างเป็นระบบมีมาตรฐานเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาด้านความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ต่อการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ทั่วประเทศ เพื่อให้ทราบทัศนคติของผู้รับบริการต่อการให้บริการของนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งจะเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ได้ในอีกมิติหนึ่งด้วย และนำผลการศึกษามาแนะนำเสนอต่อผู้บริหารในการพัฒนางานให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาด้านความพึงพอใจของผู้บัญชาการเรือนจำ ต่อการปฏิบัติงานในภาพรวมของนักสังคมสงเคราะห์ในงานราชทัณฑ์ด้วย โดยจะได้นำมาศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ระหว่างผู้รับบริการกับผู้บริหารว่ามีความคาดหวังต่อการปฏิบัติงาน อย่างไรบ้าง หรือมากน้อยเพียงใด

3. ควรดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลสำเร็จของงานสังคมสงเคราะห์ ในงานราชทัณฑ์ เพื่อที่จะสามารถนำเสนอต่อสาธารณชน ให้ได้รับทราบและเข้าใจในกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดของกรมราชทัณฑ์อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น